

Polacsek Lajos

A szakma, az intézmény és az együttműködés etikai szabályai

A követelménymodul megnevezése:
Gondozási-ápolási alapfeladatok

A követelménymodul száma: 1851-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-003-50

A SZAKMA, AZ INTÉZMÉNY ÉS AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ETIKAI SZABÁLYAI

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Egy 80 év körüli bácsi, egy ködös novemberi vasárnap este megjelenik a kisvárosi hajléktalan szálló ügyeletén. Zavartan viselkedik, mozgása némileg bizonytalan, öltözete átlagos, nem annyira elhanyagolt, iratok nincsenek nála. Az ügyeletes munkatárs igyekszik kérdéseket feltenni neki és a kapott válaszokból valamelyest megállapítani, hogy honnan jöhetett a bácsi, jelenleg milyen körülmények között él, mit lehetne vele kezdeni. A nevét megmondja a kliens, a többi kérdésre nehezen érthetően válaszol, ellentmondó információkat közöl magáról, – valamilyen vonatós utazásról beszél, állomásról– az ügyeletes munkatárs – hétvége lévén – felveszi a bácsit a szálló krízis részlegére, másnap hétfőn úgyszintén ki lehet deríteni, tisztázni lehet a bácsi helyzetét. Később a kijelölt alvóhelyen a bácsi panaszkodni kezd különféle erős fájdalmakra, hasi panaszokra. Gyógyszer semmi nincs nála, iratok sem, az ügyeletes munkatárs értesíti a mentőket. A mentők kijönnek, de az adatfelvételnél nehézségek támadnak, mégis úgy döntenek, hogy beviszik a bácsit a kórházba a szálló munkatársa által kiadott "igazolással". Közben felvetik, hogy a rendőrséget is értesíteni kell, valószínű, hogy otthonról vagy intézményből elkóborolt bácsiról van szó. A szálló munkatársa megígéri, hogy másnap visszajeleznek a kórháznak, mit sikerült megtudni, ki lehet a beteg. A mentő elviszi a beteget. Az ügyeletes munkatárs az átadó-átvevő füzetbe részletesen leírja az esetet, hogy a hétfőn érkező munkatárs adekvát módon tudjon intézkedni az ügyben. Történetünket később folytatjuk.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Részlet Seneca : Vigasztalások, erkölcsi levelek című művéből

14. LEVÉL

"Fordítsunk hát fáradságot arra, hogy kikerüljünk az összeütközéseket. Olykor a néptől kell félnünk; olykor, ha az állam rendje szerint a legfőbb végrehajtó szerv a senatus, a senatusban népszerű férfiaktól; olykor egyes emberektől, akiknek megadatott a hatalom a népen – a nép ellen. Mindezekkel összebarátkozni fáradságos lenne; elég, ha nem ellenségeink. Így a bölcs sohasem idézi fejére a hatalmasok haragját, sőt inkább kitér előle, csakúgy, mint hajózás közben a vihar elől. Mikor Siciliába indultál, átszelted a tengersizorost. A könnyelmű kormányos fittyet hány a déli szél fenyegetőzésének – tudni való, ez a szél korbácsolja fel a sicíliai tengert s kavar örvényt rajta –, nem a bal part felé indul, hanem arra, ahol a közel fekvő Charybdis görget hullámokat a tengeren. Ám az óvatos kormányos kikérdezi a tapasztaltakat, mekkora a hullámozás, mit jeleznek a felhők, s az örvényléséről hírhedt vidéket nagy ívben kikerüli. Ugyanezt teszi a bölcs: az ártalommal fenyegető hatalom elől kitér, elsősorban arra ügyelve, hogy ne vegyék észre, amint kitér. A biztonság részben abból adódik, hogy nem szembetűnően keressük, mert ha valami elől menekülsz, azt bizonyára nem helyesled.

A régi tanítás szerint három dolgot kell legfőképpen elkerülnünk: a gyűlöletet, az irigységet, a megvetést. Hogy hogyan, azt egyedül a bölcsesség fogja megmutatni. Nehéz ugyanis eltalálni a helyes mértéket, s óvakodjunk, nehogy az irigységtől való rettegés eljuttasson bennünket a megvetésig, nehogy úgy lássék, miközben letaposni senkit sem akarunk, hogy minket le lehet taposni. Sok embernek az adott okot a félelemre, hogy tőlük is lehetett félni. Vonuljunk vissza mindenünnen: egyformán árt, ha megvetnek és ha felnéznek ránk.

Később meglátjuk, kell-e fáradságot kifejtenie a bölcsnek az állam érdekében: addig is azokhoz a stoikusokhoz irányítalak, akik az államéletből kizárva félrevonultak, hogy éljenek, s az emberi fajnak jogokat alkossanak a hatalmasok megsértése nélkül. *A bölcs nem fogja felforgatni az általános szokásokat, s élete különkségeivel a nép figyelmét sem vonja magára. Éljen egészségben!"*

SZAVAK ÉS JELENTÉSÜK

¹ ¹ <http://mek.oszk.hu/00400/00482/00482.htm>, FORDÍTOTTA, AZ UTÓSZÓT ÉS A JEGYZETEKET ÍRTA: RÉVAY JÓZSEF ÉS KURCZ ÁGNES

1. Az etika kialakulása

A fenti, hosszabb idézet Seneca erkölcsi tanításaiból származik, mondhatjuk úgy is, hogy az egyik legrégebbi és legalapvetőbb erkölcsi, etikai szabályzatból olvashatunk részleteket. A problémát felvethetjük úgy is, hogy amióta az emberiség létezik, amióta valamilyen társadalmi alakzatba tömörülve éljük életünket, amióta közösségekben veszünk részt a mindennapokban, azaz valamilyen társadalmiasultással rendelkezünk, *kell, hogy rendelkezünk valamilyen erkölccsel és etikával is*. Valamilyen, a közösség többsége által elfogadott szokás gyűjteménnyel, ahogy mondani szoktuk, írott és íratlan szabályokkal.

Bizony, már az ókori népek, sőt még az előttük élőknek is meg volt a jellemző, sajátos etikai szabályzatuk, rendszerük. Tehát valami nagyon régi dolgról lesz szó, valami olyan dolgról, fogalomról mely fogalom velünk egyidős, végig kíséri életünket, az emberiség előtt kellene, hogy haladjon utat mutatva nekünk, és ezzel együtt fejlődik, változik, ahogyan az emberi közösségek, társadalmak is változnak, fejlődnek.

Persze azt is mondhatjuk, hogy ahány nép, ahány társadalmi alakzat, közös, együttélési formáció, annyi féle etikai szabály, annyiféle erkölcsi rendszer található a Földön. Ez igaz is meg nem is. Megkockáztathatjuk azt a kijelentést, hogy a gondolkodó – "homo sapiens" – kategóriába tartozó lényeknek, azaz az "embernek", éljenek a Föld bármely szegletében és bármely közösségében, **egy sor alapvető erkölcsi, etikai szabályban ugyanúgy kell viselkedniük**, egy sor viselkedési, magatartási szabálynak mindenhol egyformán, egyetemes szinten kell megjelennie.

Tehát kell, hogy létezzenek alapvető, egyetemes szabályok az erkölcs és az etika területén, sőt sok esetben ezeknek az egyetemes szabályoknak, etikai és erkölcsi formáknak még csak nem is kell, hogy leírva legyenek, ezek jó részt az íratlan társadalmi, etikai erkölcsi szabályok körébe tartoznak.

Az etika (erkölcs vagy erkölccstan) kifejezés a görög „éthosz” szóból származik. E szó alapvető jelentését az ókori filozófus, az efezusi Hérakleitosz(† Kr. e. 484) így világítja meg: *éthosz anthrópou daimón.: átszűrök, megvizsgállok valamit*. A görög felfogás szerint az ember végzete, illetve sorsának alakulása – vázlatosan és nagy körvonalakban – kiolvasható magából az emberi természetből. Az ige másik jelentése: kifeszülök valami felé, feszítetten törekszem valamire. Ez a jelentés a görög világban arra utal, hogy az emberi lény természetszerűen irányul az életében körvonalazódó vázlatra, arra a tervre, *amelyet az istenség „álmodott meg róla”, és ezt akarva-akaratlan meg kell valósítania*.

2. Néhány definíció

Ethosz: görög szó, jelentése erkölcsi jellem. A helyes döntés és cselekvés megszilárdult és kialakult képességét jelenti. Az erkölccsel rokon fogalom, különbség viszont, hogy itt már megjelenik az értékelő, egyfajta minősítő mozzanat is. **Erkölcs: az emberi cselekedetek meghatározó jellemzője. A mindennapi gyakorlatban megjelenő szokásokat, cselekvési módokat, az ezeket irányító szabályokat, normákat valamint az ezek alapját képező értékeket foglalja magába.**

Morál: azoknak a szokásoknak, hagyományoknak, eszményeknek, alapelveknek együttese, amelyek kifejezik az emberek között kialakult társas viszonyokat, az emberi magatartásnak és együttélésnek az adott társadalmi közösségre jellemző, be nem tartásuk esetén a közvélemény által szankcionált normái. Az ősközösségi csoportok között feltételezések szerint, fokozatosan jelentek meg az erkölcs kialakulásának feltételei, s ezt a folyamatot az osztálytársadalom, azaz nagyjából a maiak megfelelő, rétegzett emberi társadalmak kialakulása tetőzte be.

Az erkölcsi tudat az emberiségnél meghatározott szerkezettel rendelkezik. Középpontjában egy többé-kevésbé körülírható erkölcsi ideál áll. Az erkölcsi ideál mindenek előtt társadalmi, közösségi eszmény, amelyhez az adott erkölcsi rendszer legfontosabb alapelvei, követeléseai kapcsolódnak.

Az erkölcsi ideál meghatározott, jól definiált és mindenki által elfogadott erkölcsi alapelvekben tükröződik. Ezek a leglényegesebb társadalmi viszonyokból, kapcsolatokból adódó kötelességek megfogalmazzák az embernek például a család, az elesettek, idősek, gyerekek, a rászorultak, vagy a haza, az emberiség iránti kötelességeit. **Az erkölcsi alapelvekben az emberek "helyes és jó" magatartásával szembeni legáltalánosabb követelmények nyernek megfogalmazást. Különleges és meghatározó szerepük van az erkölccsel foglalkozó tudomány: az etika kategóriáinak,** melyek az emberek között a valóságban kialakult erkölcsi viszonyok, kapcsolódási pontok, erkölcsi meggyőződések, érzelmek és szokások elemzésén alapuló elméleti általánosítások eredményei (pl. jó és rossz, kötelesség, becsület, boldogság stb.).

A fent vázoltak jelen vannak a mindennapi életben, függetlenül attól, hogy jók vagy rosszak, tudatosak vagy nem tudatosak. Morál – Erkölcsösség Ha az erkölcsöt nagyobb csoport vagy közösség nagyjából egyöntetű cselekvésmódjára vonatkoztatjuk, akkor morálról vagy erkölcsösségről beszélhetünk. (*A latin mos = szokás, szabály, törvény, hagyomány szóból ered.*)

Az etika, mint erkölcsstan egyrészt vizsgálja a kialakult szokásokat, viselkedési módokat (leíró jellegű), másrészt nemcsak tükrözi az erkölcsöt, hanem kritikailag értékeli és megfogalmazza az erkölcs javítási lehetőségeit, azaz normatív tudomány. Az etika tárgya az emberek viselkedése és cselekedetei. Vizsgálja egyrészt a helyes életvezetés művészetét, másrészt a cselekvés szabályait.

Az etikát és erkölcsöt meg lehet közelíteni a **vallás**, az egyénre, jelen esetben a hívőre jellemző vallásos magatartás oldaláról is. A vallásosság – fogalmazhatunk úgy is, hogy semmi mást nem jelent, mint az adott szellemi, spirituális tanítások, azaz a vallás által meghatározott szabályok, azaz etikai normák szerinti mindennapi életet. A mi kultúránkban elsősorban a különféle keresztény vallások terjedtek el, így a Biblia és különösen az Újszövetség és azon belül is Jézus Krisztus tanítása, cselekedetei mutatnak irányt a vallásos etika és erkölcs szerint élők számára.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy a többi önmagát vallásnak definiált nézet és mozgalom nem tartalmaz követendő erkölcsi, etikai tanításokat. Sőt, éppen a vallás témakörben az izgalmas és érdekes, hogy az Újszövetségi, Krisztusi tanításokon kívül, és mellett számtalan követendő, "jó erkölccsel rendelkező" vallási irányzat létezik hazánkban. Fenti fejtegetéseink összefoglalásaként mondhatjuk azt is, hogy a vallások, azaz a különféle hitrendszerek leírt, vagy nem leírt, kanonizált², szabályrendszerbe gyűjtött összessége, végül is a különféle etikai és erkölcsi szabályok gyűjteménye.

Ha az internet bármely keresőjébe beírjuk az etikai szabályok szókapcsolatot, akkor 0.25 másodperc alatt hozzávetőlegesen mintegy 96 000 találatot kapunk, természetesen most csak a magyar nyelvű találatokról van szó. A böngészésből kiderül, hogy szinte az összes szakmának, vagy bejegyzett szakmai, étkevédelmi szervezetnek van valamilyen etikai szabályzata, van valamilyen írott rendszere, szabályzata.

Más, világi és szakmai oldalról nézve hazánkban létezik a Szociális Munkások etikai kódexe, ma még jobbra ezt használják a többi szociális társterületen is, például a szociális gondozó, és a kapcsolódó képzéseken is.

Tehát az etikai szabályok lényege,

olyan közösen kimunkált, egységes, általános értékrend megfogalmazása és rögzítése, amely útmutatóul szolgál mindennapi cselekedeteink és viselkedéseink során

segítséget nyújt a helyes döntések, vélemények, állásfoglalások kialakításához

támponot ad az etikailag kifogásolható magatartás, az erősítendő illetve szankcionálandó cselekedetek felismeréséhez, azok pártatlan megítéléséhez és minősítéséhez, egyfajta "ítélkezési" alapvetés

A SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉS FONTOSSÁGA

A különféle segítő területeken és a klienseket érintő munkában alapvető feltétel az eredményes munkavégzés érdekében a különböző területeket érintő többszintű és többirányú szakmai összefogás, a hatékony intézmények és munkatársaik közötti együttműködés.

² Írásos formában rögzített szöveg, kötelező érvénnyel.

Ahhoz, hogy a szakmai és egyéb együttműködések minél zökkenőmentesebben tudjanak megvalósulni több szempont minél inkább maradéktalan érvényesülésére van szükség. Az egyik legfontosabb szempont, hogy egy-egy kliens, eset ügyében intézkedő, abban a különböző szinteken résztvevő szakmai szereplők között meg legyen a *megfelelő, elvárható és helyes információ áramlás módja és mikéntje*. **Ahhoz, hogy az esetfelvetésben ismertett kliens esetében hatékonyan tudjunk eljárni, hogy szakmai kompetenciánkon belül – mérlegelve a körülményeket, meghozzuk a legjobb döntéseket, ahhoz szükséges a többi érintett munkatárs által átadott helyes információk megléte és kezelése.**

Fenti esetünkben többszintű, több csatornás és több lépcsős információs, kommunikációs helyzet alakult ki. Először a szállón jelentkező kliens, a 80 éves bácsi és az ügyeletes munkatárs között történt meg az információ felvétele. A bácsitól elég kevés információ derült ki adekvát módon, a további munkatársaknak ebből a kevés információból kellett tovább dolgozniuk.

Fontos, hogyha kevés információnk van, akkor abból a kevésből kell dolgoznunk, nem tehetjük meg, hogy a hiányzó információkat a saját, nem megalapozott kiegészítéseinkkel töltjük ki. Vagyis semmi olyat nem adunk a kliens szájába, amit ő nem mondott. A pontosan felvett és átadott információkkal segítjük a többi intézmény és a saját munkatársunk munkáját, *azaz a tények mentén dolgozunk tovább*.

A szakmai "igazmondás" a segítő szakma minden területén az egyik alapvető szabály, annak minden területén és aspektusában. Ezt majd látjuk a későbbiekben, a saját munkavégzésben is.

Lényeges szempont, hogy a keletkezett problémahelyzetet – a bácsi felvétele, illetve betegsége és a mentő kihívása – a megoldás oldalról közelítsük meg és ne a bürokráciai és a sok esetben a beteg életébe kerülő hivatali okoskodás oldaláról.

A szálló munkatársa – véleményünk szerint – szakmailag elvárható módon járt el, a betegséget jelző bácsihoz mentőt hívott, – *szakmai kompetencia határain belül járt el!* – adekvátan intézkedett és a kikerülő mentőkkel, szakmailag és kollegiális viszonyban tisztázták a fennálló problémát és közösen keresték a megoldást. A mentős kollégák elszállították a papírokkal nem rendelkező, zavart, betegséget jelző bácsit – mert végül is ez a dolguk – a szálló munkatársa megígérte a másnapi "adminisztratív" intézkedést. Kölcsönös szakmai és emberi, munkatársi bizalom és helyes, megfelelő információ átadás. Ha ez a kettő meg van az együttműködésben résztvevők között, akkor nem sérül sem a kliens, sem pedig a munkatárs érdeke. Halad a szakmai probléma megoldás és a fenti elvárt és megkívánt magatartás még pénzbe sem kerül.

Hogyan is figyelmeztet minket az ókori bölcs Seneca? " Mikor Siciliába indultál, átszelte a tengerszorost. A könnyelmű kormányos fittyet hány a déli szél fenyegetőzésének – tudni való, ez a szél korbácsolja fel a sicíliai tengert s kavart örvényt rajta –, nem a bal part felé indul, hanem arra, ahol a közel fekvő Charybdis görget hullámokat a tengeren. Ám az óvatos kormányos kikérdezi a tapasztaltakat, mekkora a hullámzás, mit jeleznek a felhők, s az örvényléséről hírhedt vidéket nagy ívben kikerüli. "

Ha könnyelműen döntünk, hirtelen elhatározásból, kapkodva, szakmailag nem felkészülten, nem kellőképpen mérlegelve az információkat és a helyzetet, akkor viharba, örvénybe kerülhetünk, ha viszont bölcsen és megfontoltan döntünk, legyen bármilyen is a külső körülmény, hajónkat biztonságosan tudjuk kormányozni.

Etikai kódex

Általánosságban mit is nevezünk etikai kódexnek? Röviden válaszolva, ha kódex, akkor ez egy kézzelfogható, írásbeli mű, valamilyen könyv, munkafüzet, mintegy prospektus. Belső tartalma pedig a különféle foglalkozások szakmai és az ehhez szorosan kapcsolódó viselkedési szabályok irányelveinek írásbeli rögzítése, melyek az etikai magatartást szabályozzák.

Az alábbiakban egy rövid idézet olvasható A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Etikai Kódexe és Etikai Eljárási Szabályzatából, (elfogadva MESZK Országos Küldöttközgyűlés Budapest 2008. március 27.)

"Az Etikai Kódex célja és feladata
5. § (1) Az Etikai Kódex célja, hogy az önkéntes szabálykövetéssel biztosítható legyen az egészségügyi szakdolgozó, illetve tevékenységén keresztül az egészségügyi szakdolgozói kar megbecsülése, valamint az egészségügy többi dolgozójával és az egészségügyi szolgáltatást igénybe vevőkkel való együttműködés a betegek, hozzátartozóik és a magyar egészségügy érdekében."

A SZOCIÁLIS MUNKÁSOK ETIKAI KÓDEXE

Az alábbiakban a szociális munkásokra vonatkozó Etikai Kódexet tekintjük át, megvizsgálva és kiemelve abból néhány lényeges elemet. *Tudomásunk szerint nincsen hazánkban kifejezetten a szociális gondozóknak és ápolóknak, illetve az ehhez kapcsolódó társ szakképzettségűeknek saját etikai kódexük.*

A szociális munkásokra vonatkozó etikai kódex egy sor általános, minden segítő területen érvényes és máig ható alapelvet tartalmaz. Általános érvényéből adódóan vonatkozik a szociális gondozó, ápoló szakterületen dolgozó segítő munkatársakra is.

Az Etikai Kódex a szociális munka gyakorlását meghatározó **szakmai etikai normákat** tartalmazza. A Szociális Munka Etikai Kódexe segít a szociális munkát végző szakembereknek a helyes, szakmailag hiteles szociális munka végzéséhez. A szociális munkát végző szakember erkölcsi, és etikai szabályait tárja elénk. Ebben a megfogalmazásban és megközelítésben vonatkoznak ezek az alapelvek a szociális gondozó és ápolóra is egyaránt. Nézzük ennek az írott etikai kódexnek a szakmai jelentőségét.

Szakmai etikai kódex jelentősége:⁴

- a szakmai értékek átváltása viselkedésbeli elvárásokká.
- irányelv a dilemmák kezelésére,
- a szakmai kapcsolatokat szabályozza.
- a kliensnek abban nyújt segítséget, hogy a kompetencia és a szakmai integritás kérdéseit megismerheti ebből.

Idézzünk néhány fontos passzust a Szociális Munka Etikai Kódexéből, amely passzusokban foglaltak maradéktalanul kell, hogy érvényre jussanak a szociális gondozó és ápoló mindennapi munkájában is.

" A szociális munkás tiszteletben tartja minden ember értékét, méltóságát, egyéniségét, jogait. A szociális munkát végző nemre, korra, társadalmi és etnikai hovatartozás, vallási és világnézeti meggyőződésre, nemi irányultságra, fogyatékosagra és egészségi állapotra való tekintet nélkül, valamint egyéb hátrányos megkülönböztetés kizárásával tevékenykedik."

A fenti részlet talán nem is igényel különösebb magyarázatot az általános segítő szakma területén dolgozók számára. **Az egyik legfontosabb alapelv**, hogy a ránk bízott kliensek között soha, semmilyen körülmények és megfontolások mentén nem teszünk különbséget. A diszkrimináció minden formáját száműzzük munkavégzésünkéből, napi tevékenységünk során senkit nem érhet hátrányos megkülönböztetés.

A másságot elfogadjuk, együtt élünk vele és szakmai tudásunk, illetve önismeretünk elmélyítése lehet segítségünkre, hogy a különféle másságokat elfogadjuk, megértsük. Hiszen ha értjük, tudjuk, hogy a ránk bízott kliens miért viselkedik úgy ahogy, nos akkor az elfogadása is könnyebben megy.

Az alábbi idézeteket a Szociális Munkások etikai kódexéből emeltük ki.

- "A szociális munkát végző szaktudását, gyakorlati tapasztalatait és szakmai információit munkatársaival megosztja. A pályakezdőkkel, gyakornokokkal való foglalkozás kiemelt felelősséggel jár.

⁴ <http://szocialis-gondozo.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=661143&>

- Az együttműködés során a szociális munkát végző a más szakmájú kollegáinak kompetenciahatárait tiszteletben tartja, ez azonban saját felelősségét nem csökkentheti.
- A szociális munkát végző tiszteletben tartja munkatársai és más szakemberek övétől eltérő véleményét és munkamódszerét, kritikájának felelős módon, az érintett bevonásával ad hangot."

A fentebb kiragadott részletek elsősorban a munkatársakkal való közös munkára vonatkozik,

A SEGÍTŐ SZAKMA FŐBB ETIKAI SZABÁLYAI

*Tartsd mindig eszedben, hogy minden ember azonos állapotban születik, és hogy semmi sem emel fel, csakis az alázat, semmi sem taszít le, csakis a gőg és a gyűlölség.*⁵

Amióta a segítő szakma professzionális, "hivatalos" szakmává vált, azóta fontos, hogy a szakmához leírva is hozzátartozzon az elvárt etikai szabályoknak való megfelelés a munkavégzés területén. A segítő szakma bármely területét nézve minden esetben van egy felkészült, segítő szakember és van egy segítséget kérő, valamely értelemben segítségre szoruló, azt igénylő kliens, ügyfél, beteg, gondozott – ahogyan éppen az adott területen nevezik őt.

Ebben a kapcsolatban, a segítő és a segítségre szoruló kapcsolatban törekedni kell a partneri viszonyra, közelíteni az egyenrangúság felé. Hamis illúzió lenne azt állítani, hogy a segítő kapcsolat lehet teljesen egyenlő, hiszen pont ez a különbség határozza meg a segítő kapcsolatot.

Vagyis, hogy a segítségre, támogatásra szoruló – akár állapotából adódóan is, – mindig valamilyen "hátrányos" helyzetben lesz a segítő szakemberhez képest, tőlünk várja a segítséget, a mi szaktudásunk, tapasztalatunk járulhat hozzá jelentős mértékben az ő testi-lelki állapotának javulásához, fejlődéshez, vagy ellenkező esetben, ennek az állapotnak a romlásához.

Azaz a segítő szakember soha nem élhet vissza a segítő, "felsőbb" helyzetéből adódó különbségekkel, erősségekkel, "hatalommal." A segítségre szoruló ember kiszolgáltatott helyzete semmilyen körülmények között nem lehet alapja annak, hogy ezen a kiszolgáltatott helyzeten keresztül szankcionáljuk, értékeljük, büntessük a segítségre szoruló viselkedését.

A segítségre szoruló kliensünk tőlünk azt várja, hogy a számára problémaként megélt helyzetben támogatást, segítséget nyújtunk neki, „orvosoljuk” a *problémáit, mégpedig feltétel nélküli, elfogadó módon. Vagyis semmilyen alapon nem tehetünk különbséget, hátrányos megkülönböztetést a klienseink között.*

⁵ Szent István király intelmei; http://www.citatum.hu/konyv/Istv%E1n_kir%E1ly_intelmei

Tehát bőrszín, származás, faji, etnikai, vallási, szexuális beállítódás, életkori, nemi hovatartozástól függetlenül, egyforma bánásmódban, ellátásában kell részesítenünk a ránk bízott és segítségre szorulókat, a gondozottakat.

Nem tehetünk különbséget belső, személyes, szubjektív véleményünk alapján a szakmánkban. Ez ugyanakkor nem keverendő össze a nagyon is lényeges, egyedi szakmai eltérések figyelembevételével végzett szakma munka jellemzőivel. De a szakmai különbségek figyelembevétele kizárólag szakmai alapon történik, orvosi, ápolási stb. indokok alapján, azok mérlegelése után.

Vagyis, hogy a gondozottak közül ki milyen egyénre szabott ellátást kap, az csak és kizárólag szakmai indokok és megítélés alapján történhet meg.

Fentiek miatt is kiemelten fontos a gondozottakra egyedileg és személyesen elkészített gondozási és ápolási tervben rögzítettek alapos ismerete, az abban foglaltak betartása a mindennapi munkavégzés során.

Ugyanakkor lehet találkozni az egyenlő ellátáshoz és bánásmódhoz való hozzájutás területén visszás helyzetekkel is.

AZ INTÉZMÉNYI MUNKA FŐBB ETIKAI SZABÁLYAI

A munkánk során végzett tevékenységünk területén lényeges elem, hogy szem előtt tartsuk **szakmai kompetenciánk határait**, és azt ne lépjük túl. Mit is jelent a szakmai kompetencia, mit jelent egy-egy munkatársnál a szakmaiság kompetencia határa?

Kompetencia jelentése:

- képességek, tudások
- egyszerű és komplex készségek,
- öröklött és tanult rutinok és
- ismeretek.

Szakmai kompetenciánkon, felkészültségünkön belül viszont tudásunk legjavát kell nyújtánunk, és tetteinkért – munkavégzésünk minőségéért – vállalni kell a felelősséget. Fogalmazhatunk úgyis, hogy munkánk során, felnőttként kell viselkednünk, felnőtt-felnőtt viszonyban kell kommunikálnunk a ránk bízott gondozottakkal.

Törekedni kell arra, figyelembe véve természetesen a ránk bízott gondozottunk aktuális és reális szellemi, mentális, lelki állapotát – hogy viszont azon a jellemző állapoton belül, kellő tisztelettel kommunikáljunk velük. Tudásunk legjavát nyújtjuk, az adott intézményi kereteken belül és a törvény által előírtan, kapjon meg minden szükséges ellátási formát a rászoruló gondozottunk.

A mindig pontosan meghatározott és leírt munkaköri leírások meghatározzák, hogy milyen feladatokat, hogyan, milyen hatáskörrel kell elvégeznünk. Itt kell pontosítani, hogy mely szakmai protokollok jelennek, meg milyen iránymutatások alapján végezzük el a ránk bízott munkát. A szakmai felelősség megoszlásnak tisztázása a másik lényeges elem. Pontosán kell leírni, hogy milyen utasítási, munkahelyi személyi alá és fölérendeltségi viszonyok jellemzik az adott munkaterületet.

Szakmai munkavégzésünk egyik elengedhetetlen feltétele, hogy pontosan ismerjük és betartsuk a munkavégzésünkre vonatkozó jogszabályokat, rendeleteket, protokollokat, utasításokat és előírásokat egyaránt.

A szakmánkban használatos jogszabályok támasztják alá az elvégzett munkánk kereteit, szabják meg mozgásterünket, jelölik ki kompetencia határainkat és adnak támpontot a szakmai felelősséggel végzett munkánk értékeléshez, annak szabályszerű ellátáshoz.

Ezért kell ismerni és a gyakorlatban alkalmazni a vonatkozó jogszabályokban és rendeletekben foglaltakat. A jogszabályi környezet meghatározza munkavégzésünk szakmai kereteit, a *jogszabályok betartása számunkra nyújt védelmet, hiszen ha betartjuk a jogszabályban és rendeletben foglaltakat maradéktalanul, akkor a felelősség is egyértelműen követhető.*

Súlyos etikai vétség, ha nem a jogszabályban, rendeletben előírtak szerint végezzük el a munkánkat. *Amennyiben gondatlanul járunk el, azaz hanyagul végezzük munkánkat, etikailag is és nemcsak szakmailag vétünk hivatásunk ellen.*

Hiszen a segítő munkában kiemelt helyen van a kliens, a segítségre szoruló, ha nem kellő gondossággal dolgozunk, ha vétünk a szakma szabályai ellen, minden esetben a ránk bízott kliens az, aki ennek kárát látja. *Ő az, aki kevésbé vagy egyáltalán nem tudja megvédeni magát, ő az, akinek kiszolgáltatott helyzete még inkább felerősödik, ha nem kellő etikussággal végezzük munkánkat.* Szakmai, emberi teljesítményünk fokmérője a segítő területen a hozzánk tartozó kliens, ápoló, gondozott testi-lelki állapotának mikéntje.

Mindig szem előtt kell tartanunk azt, hogy a sor végén a ránk bízottak, a segítségre szorulóknak vannak, fogalmazhatunk úgyis, hogy „végső soron mindig rajtuk csattan az ostor.” Szakmai és emberi felelősségünk emiatt is fokozottan kell, hogy kiegészítse, támogassa szakmai kompetenciánkat.

Alul és túlgondozás

A segítő, ápoló, gondozó szakmában dolgozó munkatársak között előfordulhat a napi tevékenységgel kapcsolatban az alul és túlgondozás jelensége. A ránk bízott gondozottal való munkában úgy is teljesítem az etikai, szakmai szabályokat, hogy odafigyelek és mérlegelem a gondozás mértékét és milyenségét. Saját, belső etikai szabályaimat is szem előtt kell tartanom, amikor döntök, hogy milyen mértékben nyújtok segítséget a rám bízott kliensnek.

A gondozottaknál jelentkező napi és állapotukkal szorosan összefüggő szükségleteiket a helyes, megfelelő, szakmailag indokolt és elvárt mértékben kell a munkavégzés során a szakmai munkatársnak kielégítenie.

Ugyanakkor lényeges hangsúlyoznunk, hogy a munkavégzésünket kísérő mesterséges támaszok csak akkor lépjenek be a gondozottal végzett napi munkába, amikor már az egyén, azaz a ránk bízott gondozott teljesítőképességének határát elérte.

Más szóval törekednünk kell, hogy **egyensúlyt teremtsünk a ránk bízott ellátottal való munkavégzés során a gondozotti önállóság és szakmai beavatkozás terén.** Minden olyan napi tevékenységben, amiről úgy látjuk, hogy el tudja önállóan látni a gondozott, támogatni kell őt a saját sikerélmény megélésben. Sok esetben előfordul, hogy időhiány, türelmetlenség, sajnálat miatt inkább elvégezzük a gondozott helyett az adott feladatot, mint hogy kivárjuk, hogy ő maga cselekedjen a saját tempójában, saját készségei mellett.

Tipikus mai példa, ami az egyik bentlakásos intézetben történt, hogy egy közepes státuszú sclerosis multiplexben szenvedő fiatal lányt mindig megetettek a nővérek, – hol kisebb nagyobb zökkenőkkel – aztán egyszer csak jött egy új dolgozó, aki hagyta, hogy önállóan egyen ez a fiatal lány. Persze így több időbe került az evés ideje, meg több volt a "mellé" ment étel, de ugyanakkor a lány elmondta büszkén, hogy ő már önállóan eszik, és ez milyen jó, hogy nincs annyira a nővérek terhére.

Az itt és mostban dolgozunk, ne azzal foglalkozzunk, hogy igen, de később úgyis romlani fog az állapota ennek a lánynak és akkor megint csak etetni kell őt, hanem azzal foglalkozzunk, hogy itt és most ennek a történések milyen fontos hatása van a szakmai munkában.

Fenti példa a túlgondozást mutatta be, a másik oldal az, *amikor viszont nem törődünk a ránk bízott gondozottal, nem fordítunk rá kellő figyelmet, amikor hagyjuk, hogy ellátatlanul maradjon, és nem vesszük észre, hogy egyedül, segítség nélkül ő már valóban nem tudja magát megfelelő módon ellátni. Ilyenkor beszélhetünk alulgondozásról, elhanyagolt szakmai munkáról.*

Csak abban kell segíteni, amire a kliens, természetes erőforrásainak hiányában már képtelen kielégíteni.

Alulgondozás – a szükségletek kielégítetlenül maradnak, a természetes erőforrás és a mesterséges erőforrás között hiány, vákuum keletkezik.

Túlgondozás – túlsegités, megoldjuk kliensünk problémáját helyette, nem vesszük igénybe saját erőforrásait.

Az egyén erőforrásait meg kell ismerni és aktivitására alapozva csak ott kell beléptetni a segítséget, ahol már nem képes az egyén cselekedni.

3. Titoktartás

A segítő munka alapfeltétele a bizalom, gondozó és a gondozott közötti kölcsönös egymáshoz való, bizalmas viszony. A munkánk során számtalan olyan helyzettel találkozunk, amikor a ránk bízott klienssel közeli, bizalmi viszonyba kerülünk.

A jó és kiegyensúlyozott személyiségű segítő munkatársnak szép számmal akad olyan segítő kapcsolata, ahol bizalommal fordulnak felé. Ez a bizalom a kapcsolat erősségének lehet a fokmérője is. Hiszen a segítő szakemberrel megoszthat a kliens egy sor olyan személyes, belső történést, élményt, amely "titkok" a kliens életében, még a közvetlen hozzátartozók előtt is – nem kerülnek nyilvánosságra, előttük rejtve maradnak. **Ez a bizalom és a segítő szakemberre nézve kötelező titoktartás kérdése.**

Természetesen azok a tények, történések, amelyek a kliens közvetlen életben maradási veszélyeztetettségét, orvosi, ápolási szempontból lényegesek, a szakmai személyzet előtt nem maradhatnak titokban, hiszen az orvosi, kezelő személyzetnek minden ilyen tényről tudniuk kell, a kliens érdekében.

Ha már információ átadásról esett szó, itt kell említést tenni a gondozottakról harmadik félnek, akár hozzátartozónak tovább adott információkról. Fontos szabály, hogy a szociális gondozó, ápoló és egyéb kapcsolódó munkakörben dolgozó munkatárs nem adhat, és ne is adjon semmilyen harmadik félnek további felvilágosítást sem telefonon, sem pedig személyesen. Azt, hogy ki adhat kinek milyen információt tovább az adott munkahelyen egy-egy gondozotról, a munkába lépés napján tisztázni kell az újonnan belépő minden egyes munkatárssal és a későbbiekben be kell tartani ezt maradéktalanul.

Ami lényeges, hogy segítő szakemberként harmadik félnek nem adhatjuk tovább, a kliensről semmilyen információt nem szolgáltatathatunk ki semmilyen céllal, kivéve a fent leírt orvosi, életmentő esetet.

4. Összeférhetetlenség

A szociális gondozó és ápoló a napi munkavégzés közben a rábízott gondozottakkal különböző szintű és mértékű emberi kapcsolatba kerül. A szociális gondozó és ápoló szakember egyik "munkaeszköze" a saját személyisége is egyben. Könnyen előfordulhat, hogy a rábízott gondozottak közül némelyekkel például közelebbi, szorosabb emberei kapcsolatba kerülhet. **Általában is, ezekben az esetekben pedig fokozottan be kell tartani az összeférhetetlenségre vonatkozó főbb szabályokat.**

Nézzünk meg néhány konkrétumot az összeférhetetlenség területén. A gondozottól soha nem fogadhat el gondozó munkatárs pénzt, értéktárgyakat, egyáltalán semmilyen ajándékot. Semmilyen egyéb kapcsolatot nem ápolhat a gondozottal, csak és kizárólag szakmai, segítő viszony lehet közöttük. A gondozó nem élhet vissza a gondozott megváltozott mentális állapotával, így például semmilyen szerződést nem köthetnek egymással. Különösen fontos ez a vagyontárgyakra vonatkozóan. A gondozó nem kezelheti semmilyen szinten a gondozott vagyonát, pénzét.

A gondozó és hozzátartozója sem köthet eltartási vagy életjáradéki szerződést egy-egy gondozottal. A gondozó és a gondozott között csak és kizárólag szakmai, munkakapcsolat lehet. Hiszen ha ez a viszony megváltozik, felborul az objektív munkavégzés legfőbb feltétele. **Soha, semmilyen körülmények között nem élhet vissza a gondozó a rábízott gondozott fizikai, mentális, szellemi állapotával.**

5. A szociális gondozó, ápoló, illetve a kapcsolódó szakterületeken munkát végzők és a munkatársak kapcsolata

A szociális gondozó és ápoló munkában kiemelten fontos a munkatársak közötti jó munkakapcsolat. A napi munkavégzés során alapvető érték kell, hogy legyen az együttműködés, egymás segítése, a szakmai összefogással végzett munka. Intézményen belül ennek formája a team, vagy csoport munka.

Egy-egy munkahelyen a kliensek érdekében végzett munka minősége érdekében is kiemelt hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a munkatársak között meg legyen a jó szakmai kapcsolat, az összefogás és a helyes kommunikáció. **Ezért is fontos elem a team munka,** ahol lehetőség van megbeszélni egy-egy problémás esetet, informálják egymást a csoport tagjai a napi tevékenységről.

A szociális ápoló, segítő munkát végző szakemberek munkatársaikkal való kapcsolatát a kölcsönös bizalom, egymás tisztelete és a szakmai, emberi szolidaritás kell, hogy minden esetben meghatározza.

Az egymás iránti munkatársi és munkahelyi szolidaritás azonban nem jelentheti azt, hogy a másik kollégánál észlelt szakmai problémákat nem tesszük nyílttá, azokat a "szőnyeg alá söpörve." Pont e miatt az esetleg előforduló esetek miatt is kiemelten fontos a szakmai team munka.

A szociális ápoló, segítő munkát végző releváns szaktudását, gyakorlati tapasztalatait és szakmai információit munkatársaival minden esetben megosztja. Hiszen ebben a kölcsönösen, egymásnak átadott információs közegben lehet úgy végezni a munkát, hogy a gondozottak a lehető legjobb ellátást kapják meg.

A SEGÍTŐ SZAKMA DILEMMÁI⁶

A különféle segítő szakmákban, és így a szociális gondozó és ápoló szakterületnek is számtalan dilemmával, szakmai kihívással, döntési helyzettel kell szembenéznie. Dilemma alatt általában valamilyen döntési, választási helyzetet értünk, valamilyen olyan lépést, döntést, ahol két lehetőség közül kell lehetőleg jól választanunk.

⁶Dilemma jelentése: kellemetlen helyzet; két lehetőséget feltüntető de mindkettőből azonos következményt levonó gondolatsor. Forrás: <http://www.idegen-szavak.hu/keres/dilemma>

Választásunk eredményét nem látjuk előre, – szoktuk úgy is mondani, *hogy dilemmázunk a döntésen* – nem tudjuk, hogy melyik lesz a jobb döntés, melyik választásunk lesz hosszú távon hatékony és hasznos. Ilyenkor mégis valami alapján döntés hozunk, a hétköznapi életben sokszor megérzésünkre hagyatkozva, intuitív képességünk ilyenkor sokat segíthet, illetve kompromisszumra való hajlandóságunk is ezekben a döntési helyzetekben sokat nyom a latban.

A dilemmával kapcsolatban az alábbiakat kell – többek között – végig gondolnunk: – *"A kulcskérdés mindig az, hogy mit, hogyan tegyünk, vagy ne tegyünk, hogy mit kellene tennünk. A stabil magabiztos elméleti tudás, értékrend, és készség birtokában az etikai előírások segítenek abban, hogy a segítő szakember a morálisan helyes utat felismerje, és ennek megfelelően járjon el. A szociális (és a szociális gondozó, ápoló munkában egyaránt; kiemelés tőlem) munkában választani kell a megoldási alternatívák közül. A választások szükségességéből adódóan az etikai problémák a sokszínű, gyakran ellentmondásos értékekből fakadnak."*

Dilemma lehet, hogy például egy-egy adott helyzetben vajon jól jártam-e el, vajon a legjobb döntést hoztam-e meg. Vajon segítő, szakmai lépésemmel mennyit használtam és vajon mennyit "ártottam" vele a rám bízott ellátottnak?

Nehéz kérdés, hogy egy több szereplős családban kinek és mennyire nézzük az "érdekeit", kinek mennyire tudunk segíteni, mert lehet, hogy ami az egyik ember számára segítséget jelent, az a mozzanat, beavatkozás a másik embernek esetleg pont az ellenkezőjét váltja ki, lehet, hogy a másik ember számára ezzel csak ártunk. Ismert magyar mondás, " hogy most melyik ujjamat harapjam?"

Ha a napi munkavégzésünk során bármilyen szabálytalanság jut a tudomásunkra, bármilyen olyan esetet tapasztalunk, amikor valami olyan történt, ami a ránk bízott gondozottak életében negatívan jelenik meg, rossz irányba viszi a napi munkavégzést, nem lehet dilemmázni azon, hogy jelentsük-e vagy nem az érintett és illetékeseknek. Még akkor is, ha esetleg a szankció a kollégánkra nézve súlyos következménnyel járhat.

Ugyanilyen helyzet lehet ha erőszakkal, bántalmazással találkozunk munkánk során. Minden ilyen esetet jelenteni kell és ki kell vizsgálni, kellő súllyal és körültekintéssel kell kezelni ezeket az ügyeket.

Folytassuk esetünket, másnap hétfő reggel van. A hajléktalan ellátásban dolgozó munkatárs elolvasta az esetre vonatkozó beírást, abból tájékozódott és a reggeli értekezlet után hozzá látott a bácsi személyazonosságának tisztázáshoz. Azaz, hogy éppen, hogy hozzálátott volna amikor egy feldúlt, kiabáló jól öltözött hölgy rontott rájuk és veszekedve, minden bemutatkozás nélkül, vádaskodva ment neki a munkatárshoz, hogy elrabolták az ő apukáját, meg hogy megölték, kórházba került és mit tettek vele. A vasárnapi ügyeletes munkatársat feljelenti, kirúgatja.

Az ott lévő munkatárs higgadtan és udvariasan közölte a hölgygel, hogy pont most akart tovább lépni ebben az ügyben és milyen jó, hogy ő most eljött ide, közösen tudják tisztázni a bácsi ügyét. A hölgy még mindig indulatos, de a munkatárs nyugalma és segítőkészsége hat rá. Leül és el kezdi mesélni Béla bácsi történetét. Ami lényeges a történetből az etika szakmai szempontjából, most csak azokat emeljük ki.

A hölgy férjével és két gyermekével a kisvárosban élnek jómódban, tanyán élő apukáját, aki egyedül maradt, magukhoz vették. Ezt férje nem nézte jó szemmel és emiatt többször volt köztük hangos veszekedés, kiabálás. A férje többször is bántalmazta az idős embert, a feleségnek megmondta, hogy ne merjen szólni senkinek. A gyerekek szintén megparancsolta, hogy az otthoni dolgokról ne merjenek szólni.

Az egyik gyermek, a 17 éves Zsófi, aki szerette a nagypapát, tudta, hogy a legjobb barátjának az anyukája a helyi Egyesített Szociális Intézmények egyik vezetője, így neki elmondta ezt az egész esetet, az otthoni bántalmazásokat és apukája agresszív fenyegetését is.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

A tananyag elsajátításához aktivitás szükséges Öntől, ez az aktivitás a következő tevékenységekben jelentkezik:

- olvasott szakmai szöveget kell megértenie,
- olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása;
- az olvasott szakmai szöveget a benne lévő feladatokhoz vezető útként értelmezve,
- problémaelemzésre, és problémafeltárássra van szükség,
- rendszerben kell gondolkodnia.

Önállóan kell információt gyűjtenie, értelmeznie; az önállóság persze relatív, mert a feladatok többségét munkatársként választott párban oldja majd meg. Akkor tud eredményesen tanulni, ha sorban halad a tananyagban, s a tananyag szerves részének tekinti a feladatokat. Tehát úgy tanulja e tananyagot, hogy sorban halad; a szükséges feladatokat megoldja, majd levonja a tananyaghoz tartozó következtetéseket! Ezt követően olvassa el többször az elméleti részét a tananyagnak!

A tanulás középpontjában a tananyag értő olvasása és a tananyagban szereplő feladatok megoldása szerepel. A tananyag értő olvasásakor mind a köznapi, mind a szaknyelvi szövegrészek alapos megértésére kell törekedni; úgy kell az olvasott szöveget értelmeznie a tanulónak, hogy a tartalmát mind a köznapi, mind a szakmai környezetben, szakmai beszélgetés keretében ne csupán reprodukálni tudja.

A tananyag tanulásának szerves része a tananyagba illesztett feladatok megoldása, a feladatok mind párban végzett szakmai megbeszéléseket és a megbeszélésekre támaszkodva a tanuló saját értelmezését, értékelését kívánják meg. Ezzel egyik oldalról fejlődik a tanuló olvasott szakmai szövegek beszélgetésbe való áttételének készsége, másik oldalról elérhető, hogy a valós élethelyzet modellezésével, a szakmai megbeszéléssel gyakorolja a tanuló a segítő helyzetek, illetve a szakmai partnerek páros interakcióinak lehetőségeit.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Képzeld el, hogy Ön a fent említett intézményvezető, önnek mondja el Zsófi a teljes történetet. Ön mihez kezd a hallottak alapján? Írja le döntést, annak minden aspektusát járja körbe, pro és kontra hozzon érveket döntése mellett.

4. feladat

"Az Etikai Kódex célja és feladata

*5. § (1) Az Etikai Kódex célja, hogy az önkéntes szabálykövetéssel biztosítható legyen az egészségügyi szakdolgozó, illetve tevékenységén keresztül az egészségügyi szakdolgozói kar megbecsülése, valamint az egészségügy többi dolgozójával és az egészségügyi szolgáltatást igénybe vevőkkel való együttműködés a betegek, hozzátartozóik és a magyar egészségügy érdekében."*⁸

Kérem, hogy a saját szavaival írja le, hogy a fenti idézetben az Ön számára milyen fontos szakmai, etikai elvek jelennek meg?

⁸<http://szocialis-gondozo.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=664955>

5. feladat

Az alábbi rövid esetismertetést olvassa el, majd ezt követően írja le személyes érzéseit, véleményét az esettel kapcsolatban. Ön, mint szakember, hogyan reagál a gondozott kérésére?

H. M. 49 éves nőbeteg, daganatos betegségben szenved, egyik nap délután gyógyszerekkel megpróbál öngyilkosságot elkövetni. A gondozó, ápoló személyzet ezt időben észreveszi, a mentő is időben érkezik, a kórházi ellátás sikeres. Visszakerül az ápoló, gondozó házba, ugyanakkor megkéri a személyzet tagjait, hogy ne mondják el a hozzátartozóknak, és a többi beteg társnak, hogy miért is volt kórházban.

6. feladat

Etikai szabályok nélkül vagy azok hiányában nem tud semmilyen emberi közösség, – azaz társadalom – helyesen működni. Így van ez a munkahelyi viszonyok esetében is. Soroljon fel legalább öt darab, az Ön számára fontos etikai szabályt, melyek a segítő, szociális gondozó és ápoló szakmában használatosak és az Önre bízott gondozottakkal való munkával kapcsolatban vannak.

A large rectangular area with a yellow border, containing 20 horizontal lines for writing.

7. feladat

Mit jelent az etika fogalmai, mit értünk etikus, erkölcsös viselkedés alatt?

8. feladat

Olvassa el a szociális gondozó és ápoló szakmában is használatos, Szociális Munkások Etikai Kódexét. Foglalja össze saját szavaival annak lényegét, írjon összefoglalót erről az etikai kódexről. Lehet kritikus is, azaz ha olyan részt talál benne, amivel nem ért egyet, nyugodtan vitatkozzon, írja le változtatásait, javaslatait.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

A hallgató személyes, szubjektív véleménye kell, hogy megjelenjen a tanultak alapján.

2. feladat

A hallgató személyes, szubjektív véleménye kell, hogy megjelenjen a tanultak alapján.

3. feladat

A hallgató személyes, szubjektív véleménye kell, hogy megjelenjen a tanultak alapján.

4. feladat

A hallgató személyes, szubjektív véleménye kell, hogy megjelenjen a tanultak alapján.

5. feladat

A hallgató személyes, szubjektív véleménye kell, hogy megjelenjen a tanultak alapján.

6. feladat

A hallgató személyes, szubjektív véleménye kell, hogy megjelenjen a tanultak alapján.

7. feladat

Tehát az etikai szabályok lényege,

- olyan közösen kimunkált, egységes, általános értékrend megfogalmazása és rögzítése, amely útmutatóul szolgál mindennapi cselekedeteink és viselkedéseink során
- segítséget nyújt a helyes döntések, vélemények, állásfoglalások kialakításához
- támpontot ad az etikailag kifogásolható magatartás, az erősítendő illetve szankcionálandó cselekedetek felismeréséhez, azok pártatlan megítéléséhez és minősítéséhez, egyfajta "ítélkezési" alapvetés

Az erkölcsi ideál meghatározott, jól definiált és mindenki által elfogadott erkölcsi alapelvekben tükröződik. Ezek a leglényegesebb társadalmi viszonyokból, kapcsolatokból adódó kötelességek megfogalmazzák az embernek például a család, az elesettek, idősek, gyerekek, a rászorultak, vagy a haza, az emberiség iránti kötelességeit. **Az erkölcsi alapelvekben az emberek "helyes és jó" magatartásával szembeni legáltalánosabb követelmények nyernek megfogalmazást. Különleges és meghatározó szerepük van az erkölccsel foglalkozó tudomány: az etika kategóriáinak, melyek az emberek között a valóságban kialakult erkölcsi viszonyok, kapcsolódási pontok, erkölcsi meggyőződések, érzelmek és szokások elemzésén alapuló elméleti általánosítások eredményei (pl. jó és rossz, kötelesség, becsület, boldogság stb.).**

8. feladat

A hallgató személyes, szubjektív véleménye kell, hogy megjelenjen a tanultak és az elolvasott etikai kódex alapján.

9. feladat

Nézzünk meg néhány konkrétumot az összeférhetetlenség területén. A gondozottól soha nem fogadhat el gondozó munkatárs pénzt, értéktárgyakat, egyáltalán semmilyen ajándékot. Semmilyen egyéb kapcsolatot nem ápolhat a gondozottal, csak és kizárólag szakmai, segítő viszony lehet közöttük. A gondozó nem élhet vissza a gondozott megváltozott mentális állapotával, így például semmilyen szerződést nem köthetnek egymással. Különösen fontos ez a vagyontárgyakra vonatkozóan. A gondozó nem kezelheti semmilyen szinten a gondozott vagyonát, pénzét.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Szociális munka etikai kódexe;
http://aranymalinko.freeweb.hu/laws/szoc_etikai_codex.htm

Blasszauer Béla. Orvosi etika. Budapest: Medicina Kiadó; 1995.

Jávor Tibor. A gyógyítás etikája. Budapest: Golden Book Kiadó; 2003.

Széll Kálmán. Egészségügyi etika. Pécs: POTE Egészségügyi Főiskolai Kar; 1995.

AJÁNLOTT IRODALOM

Bánhegyi Ferenc: Etika. Apácai Kiadó, Celldömölk, 2003.

Betlehem Márta: Igazgyöngyök – etika tankönyv. Dinasztia Tankönyvkiadó Kft., Budapest, 2006.

Beran Ferenc: Emberismeret és etika. Szt. István Társ, Budapest, 2004.

Hársing László: Irányzatok az etika történetében. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.

Hársing László: Irányzatok az etika történetében (Szemelvénygyűjtemény). Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004.

Hársing László: Etika kislexikon. Bíbor Kiadó, Miskolc, 2007.

Rozsos Erzsébet (szerk.). Egészségügyi etikai példatár. Budapest: Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem, Egészségügyi Főiskolai Kar; 1996.

Blasszauer Béla. A jó halál. Budapest: Gondolat Kiadó; 1984.

Blasszauer Béla. Eutanázia. Budapest: Medicina Kiadó; 1997.

Bitó László. Boldogabb élet, jó halál – eutelia, eutanázia. Budapest: Athenaeum 2000 Kiadó; 2005.

A(z) 1851-06 modul 003-as szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 762 02 0010 54 01	Gerontológiai gondozó
54 762 02 0010 54 02	Pszichiátriai gondozó
54 762 02 0010 54 03	Szenvedélybeteg-gondozó
54 762 02 0010 54 04	Szociális gondozó, szervező
33 762 01 0010 33 01	Fogyatékossgal élők gondozója
33 762 01 0010 33 02	Szociális gondozó és ápoló

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
15 óra

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató